

l'escletxa

revista de la llengua i la cultura catalanes

Número 52

Primavera 2024

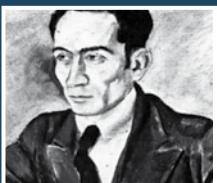
El Correllengua homenatja Carme Junyent

llengua

cultura

llibertat

L'independentisme
en l'obra de
Salvat-Papasseit

El "Xerrem" fa
les amèriques

TU ETS LA PEÇA

QUE ENS CAL

El Correllengua

El Correllengua és present a tot el país. El pas de la flama com a element de cohesió entre els territoris de parla catalana n'és el símbol principal. És una iniciativa que esdevé arreu acte festiu, i alhora, reivindicatiu i pedagògic sobre la llengua catalana. El Correllengua s'inicia anualment en un indret dels Països Catalans i es clou cada any a la Catalunya Nord tot recordant, per a la memòria col·lectiva, la pèrdua i amputació de les terres nord-catalanes.

QUI SOM?

La Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) va néixer l'any 1996 amb la voluntat de fer un treball de xarxa entre associacions i persones d'arreu del país, amb voluntat d'implicar-se en projectes basats en quatre grans objectius:

Assolir la plena normalitat política i social de la llengua catalana, tot assegurant polítiques actives per facilitar-ne l'ús social.

Cultivar la nostra cultura posant-la a l'alçada dels nous temps, fer-ne créixer l'estima entre tots els catalans —tant d'origen com d'adopció— i difondre'n les múltiples manifestacions perquè sigui reconeguda i valorada arreu en peu d'igualtat amb les altres expressions identitàries.

Reclamar de les institucions de tots els Països Catalans el reconeixement de la unitat lingüística de la llengua catalana, per tal d'avançar junts en la plena normalització de la llengua.

Cal enfortir la nostra personalitat com a poble. En aquest sentit, cal que la llengua esdevingui un element bàsic de cohesió social, obri el camí cap la recuperació de la nostra identitat col·lectiva i consolidi la voluntat d'esdevenir un poble amb capacitat de decidir lliurement el seu futur.

QUÈ FEM?

Cada dia es fa més palès que, tot i els avenços en el coneixement, l'ús social de la llengua catalana disminueix perillosament. La CAL treballa, juntament amb altres col·lectius, per invertir aquesta tendència a partir de dos punts bàsics: incidir en la renovació de la consciència d'autoestima per la llengua, pel que fa als ciutadans dels Països Catalans, i treballar en noves fórmules d'integració i d'acollida a la llengua comuna, el català, pel que fa als nousvinguts, sempre amb el consegüent respecte envers la llengua materna de cadascú.

Premis Joan Coromines

Els Premis Joan Coromines. Uns guardons que es lliuren anualment per afavorir l'autoestima i que premien d'una manera pública i solemne persones, institucions i empreses que desacomplexadament treballen en català i pel català.

Campanyes a favor del català

Campanyes a favor del català. Suport actiu a tota classe de manifestacions i actes en favor de la llengua (TV3 als Països Catalans, campanyes a la universitat i als mitjans de comunicació en general, denúncies per l'incompliment de la Llei de Política Lingüística, etc.).

A més a més:

El projecte Parlem de parelles lingüístiques, gestionat per la CAL, inscrit al programa de Voluntariat per la Llengua, que ofereix suport a aquelles persones que volen iniciar-se a parlar en català.

Revista l'Esclatxa

L'Esclatxa, una revista trimestral sobre la llengua i la cultura catalana, amb articles d'opinió i debat on s'expressa l'actualitat lingüística dels Països Catalans i d'altres llengües minoritzades.

Iniciatives dels nuclis

Iniciatives locals dutes a terme pels diversos nuclis de la CAL estesos per la geografia catalana: passejades literàries, presentació d'obres emblemàtiques, conferències, actes populars, etc.

Projecte Xerrem

Grups de conversa en català, iniciats recentment, dirigits a persones que volen adquirir fluïdesa en la conversa i guiats per persones voluntàries.

A més a més:

Programes de TV sobre la llengua. "CAL PARLAR DE LLENGUA" un programa d'ETV Llobregat d'Esplugues, ideat, dirigit i presentat per la CAL. Un fòrum de debat i participació sobre la llengua que s'estén pel Baix Llobregat.

L'Esclètxa Revista trimestral informativa de la llengua i la cultura catalanes. Número 52. Primavera 2024

DIRECTOR:
Jaume Marfany

COORDINADOR:
Xavi Tedó

HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO:
Jordi Esteban
Meritxell Bayarri
Galvão Debelles dos Santos
Gerard Barrabés
Cristina Company

CORRECCIÓ
Mercè López

DISSENY I MAQUETACIÓ:
Maria Vilarnau

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ I SUBSCRIPCIONS:
C. Olzinelles, 118
08014 Barcelona
Tel. 93 4159002
cal@cal.cat
www.cal.cat

Dipòsit Legal: B-19.487-03

L'Esclètxa no comparteix necessàriament les opinions de les persones col·laboradores; l'opinió de la CAL es reflecteix en l'editorial

La CAL anima a la reproducció parcial de la revista, avisant primer i fent-ne constar la procedència

L'Esclètxa és membre de l'Associació de publicacions Periòdiques en Català (APPEC)

La CAL opina

Carme Junyent: un exemple de compromís

El Correllengua 2024 té com a figura homenatjada la professora i lingüista M. Carme Junyent. Va començar a caminar el passat 4 d'abril amb l'acte "Com conviure amb la diversitat lingüística" que va tenir lloc a la Universitat de Barcelona.

M. del Carme Junyent era, per damunt de tot, una estudiosa de la diversitat lingüística. Una persona que estimava la seva llengua, el català, i això la feia estimar també les altres llengües, estimar la diversitat lingüística. Una persona compromesa amb la llengua, amb el país i amb totes les llengües del món.

Cada dues setmanes, desapareix una llengua arreu del món. Els experts ens diuen que entre tres i cinc mil llengües poden arribar a desaparèixer durant el segle XXI. La desaparició, la mort d'una llengua significa la desaparició, la mort de la cultura de la qual és vehicle de transmissió.

És complicat donar una xifra exacta de les llengües que es parlen a Catalunya, diverses fonts, però, asseguren que pel cap baix n'hi ha prop de tres-centes. La Carme ens deia que "la diversitat que ens ha arribat ha estat un regal, una nova realitat que ens recorda que no som sols al món i que la tasca de revitalitzar les llengües subordinades arriba a tots els confins del planeta, perquè arreu hi ha gent que lluita per viure en la

seva llengua. Però en aquesta lluita no hem d'estar sols, perquè quan una llengua es mor, tots hi perdem alguna cosa. Per això mateix, al nostre compromís cal sumar-hi la companyonia de tots aquells que lluiten per la llibertat i la justícia, parlin la llengua que parlin."

El problema no ha estat mai la diversitat lingüística. Sinó el pretès bilingüisme de la societat catalana. A hores d'ara, la llengua franca de Catalunya és el castellà i en determinats àmbits, l'anglès. El fet que la llengua pròpia, el català, pateixi una situació de minorització i de regressió pel que fa a l'ús impedeix la funció que hauria d'exercir de llengua comuna de relació, de llengua de cohesió social.

Jesús Tusón, un altre dels grans lingüistes catalans, escrivia a *Patrimoni natural*: "Quan una persona es veu forçada a deixar la seva terra i arriba a un altre espai, intentarà la supervivència sense perdre cap arrel. Obrirà les portes a una nova llengua. Quina llengua? La que trobi al seu voltant, òbviament, i no pas a l'amagada. Adquirirà, doncs, la llengua que li permeti sobreviure, progressar i relacionar-se amb l'entorn."

Aquest és el gran repte que no podem fer sols, sinó que cal que comptem, com ens deia M. del Carme Junyent, amb els parlants de les altres llengües.

Jaume Marfany Segalés
Director de l'Esclètxa

SUMARI

La CAL opina
Pàg 3

CORRELLENGUA
Pàg 4-6 *El correllengua 2024 es posa en marxa amb un acte d'homenatge a Carme Junyent*

APROFUNDINT
Pàg 7-10 *La veu d'un poble. Vicent Andrés Estellés*

ARREU DEL PAÍS
Pàg 11-13 *Fer país al Vallespir*

RACÓ DE PENSAMENT
Pàg 14-16 *L'independentisme de Salvat-Papasseit*

XERREM
Pàg 17 *Quaderns de conversa*
Pàg 18-19 *El projecte Xerrem-Junts*
Pàg 20-21 *Xerrem Amèrica*

RACÓ DE CULTURA
Pàg 22-23 *III premis Magalí de poesia*

El Correllengua 2024 es acte d'homenatge a C

“Si de la llengua no ens n’ocupem nosaltres, els parlants, no la salvarà ningú”. Aquest va ser un dels molts crits d’alerta que la filòloga Carme Junyent va dir al llarg de la seva vida abans de morir el mes de setembre de l’any passat. Com una de les figures “més compromeses i lliures en la defensa del català”, la CAL ha decidit dedicar-li l’edició d’enguany del Correllengua, que es va posar en marxa el passat 4 d’abril.

L’Aula Joan Maragall de la Universitat de Barcelona (UB), on Junyent va ser professora de lingüística, va ser l’escenari escollit per homenajar-la en el que va ser l’acte d’inici del Correllengua 2024 davant d’un centenar de persones. La CAL, en col·laboració amb el Grup d’Estudi de Llengües Amenaçades (GELA), va organitzar un acte que va girar al voltant de la diversitat lingüística que hi ha a Catalunya.

L’esdeveniment va començar amb una benvinguda a càrrec d’Itziar Aduriz, cap de la Secció de Lingüística de la UB. Tot seguit, Jaume Marfany, president de la CAL, va fer un breu parlament en què va assenyalar que Junyent era una persona que estimava molt la seva llengua, el català, “i això li feia estimar totes les altres llengües”.

A continuació va tenir lloc la lectura del Manifest del Correllengua 2024, escrit pel filòleg i escriptor Jordi Badia. En el text, Badia fa un repàs a la tasca com a activista

de Junyent i cita el Manifest que la lingüista va escriure per al Correllengua de l’any 2021. Aleshores, Junyent destacava tres conceptes que considerava claus per revertir la davallada en l’ús del català.

El primer, que “encara hi som a temps”. El segon, que “uns tenim la responsabilitat de preservar el llegat que ens han transmès i els altres de respectar-lo”. I el tercer, que “cal que reaccionem, que fem viure la nostra llengua amb tothom i en tots els entorns. I que la fem viure amb la consciència que, quan la compartim, estem donant el millor que tenim i estem dient: tu també ets nosaltres”.

Després de la lectura del Manifest es va celebrar una taula rodona, que va comptar amb la participació de Mònica Barrieras, professora de la UB i membre del GELA, Òscar Andreu, còmic i guionista, i Amina Chabeh, activista i educadora. Les idees centrals del debat van versar sobre impor-

posa en marxa amb un Carme Junyent a la UB

tància que té la diversitat lingüística en una societat com l'actual, les mesures que es poden dur a terme per potenciar el català a l'escola i també les accions a títol individual que pot fer cadascú.

“Hem de reivindicar els nostres drets. Els treballadors de La Canadenca que van aconseguir la jornada de vuit hores no van quedar amb el director de la fàbrica per fer un Cacaolat i seduir-lo”, va destacar Andreu. Barrieras, d'altra banda, va parlar de la importància de concebre la societat catalana com a multilingüe: “Quan en un territori hi ha només dues llengües, és el primer estadi d'una substitució perquè si ja saps una altra, pots abandonar la teva. En societats on hi ha moltes llengües, si n'arriba una altra, és una més”.

L'activista Amina Chabeh, va subratllar que una llengua es perd donant la prioritat a una llengua molt més forta i va afegir que un dels problemes actuals és que no es normalitza el català des de la infància com a llengua d'expressió. “Ensenyant als infants el valor i el sentiment que tenen cada una de les nostres llengües és una manera de preservar-les”, va concloure.

L'acte va finalitzar amb el bateig de la gegantona “Carme en Acció” a càrrec d'Oscar Andreu. Es tracta de la primera figura d'imatgeria festiva de la CAL i ha estat construïda per Noemí Rocabert. El cap de la geganta té forma de lletra c. C de català, de Catalunya, de CAL, de cultura, de conviure i de Carme Junyent. I està formada per molts caps i cares comunicant-se. “Són els ambaixadors de Catalunya. Viuen a Catalunya i viuen en català per a defensar-ne la llengua, el patrimoni i la saviesa singular d'aquest indret”, va detallar Rocabert. Una gegantona que es deixarà veure en algun

del centenar d'actes que es faran arreu del país fins al mes de novembre en el marc

d'aquesta campanya lúdica i reivindicativa a favor de l'ús social del català.

Manifest del Correllengua 2024

El dia 3 de setembre de l'any passat es va morir M. Carme Junyent, una autèntica donassa, una lingüista excepcional que s'hauria pogut dedicar exclusivament a la recerca acadèmica, a la universitat, però que va veure que calia treballar per restablir l'equilibri ecolingüístic del planeta. I, fruit d'aquesta tasca, es va abocar a estudiar la situació del català i a fer propostes per a redreçar-la.

Ella estava convençuda que la convivència de moltes llengües era un gran avantatge per al català. Veia el multilingüisme no pas com un perill, sinó com una riquesa. L'enemic a combatre, insistia, era el bilingüisme, un parany letal, com va argumentar a bastament.

M. Carme Junyent creia en la gent, en la força transformadora de la societat. I alhora era crítica amb els polítics. Va denunciar ja fa molts anys que la immersió a les escoles havia fracassat. També es va oposar tenaçment a la política lingüística oficial, perquè veia que els governants no eren capaços de convertir-la en un projecte de país. Malgrat aquesta posició crítica, quan el govern li va demanar que s'arromangués es va arromangar. Vegeu, per exemple, la llista de propostes que van sortir del Consell Lingüístic Assessor, que ella va presidir. I què se n'ha fet, d'aquelles mesures proposades? No hi ha polítics valents, capaços de garantir que als instituts s'hi facin totes les classes en català? I que els ensenyants siguin lingüísticament competents?

La realitat és complexa. Però M. Carme Junyent no defugia mai aquesta complexitat, sinó que sabia veure-hi oportunitats. I per això feia propostes aplicables i que podien ser guanyadores.

Del manifest del Correllengua de l'any 2021, escrit per ella, se'n destaquen tres missatges, com tres fars que ens il·luminen. El primer, "Encara hi som a temps". El segon, "Uns tenim la responsabilitat de preservar el llegat que ens han transmès i els altres de respectar-lo". I el tercer, "Cal que reaccionem, que fem viure la nostra llengua amb tothom i en tots els entorns. I que la fem viure amb la consciència que, quan la compartim, estem donant el millor que tenim i estem dient: tu també ets nosaltres".

Si fem nostre el primer d'aquests missatges, no ens hem de sentir derrotats. Sabem que tenim poc temps, però encara no s'ha acabat. En segon lloc, hem de saber que cadascú té una responsabilitat i que tots plegats tenim molta feina, principalment la de convèncer els indiferents, parlin la llengua que parlin, perquè sense ells no ens en podríem sortir. I el tercer missatge ens diu quin paper ha de tenir el català per a poder reeixir: el paper de llengua de convivència, de força de cohesió, d'instrument d'integració. La llengua no és cap barrera, com ens volen fer creure, sinó una eina d'acostament. Mantenir tothora el català no és una falta de respecte, sinó una invitació respectuosa i generosa a formar part del nostre poble.

Seguint l'exemple de M. Carme Junyent, doncs, cal que reaccionem.

No diguem que és complicat: actuem. No diguem que és impossible: fem-ho possible. Visca el Correllengua, visca la llengua catalana i visca els Països Catalans!

Jordi Badia
Filòleg i escriptor

La veu d'un poble. Vicent Andrés Estellés

Pau Alabajos és llicenciat en Filologia Catalana.

Imparteix tallers didàctics en instituts de secundària i universitats sobre la Nova Cançó i sobre poesia de Vicent Andrés Estellés. Com a cantautor, la seva música sempre ha estat lligada a la poesia d'Estellés.

Coincidint amb el centenari del naixement d'Estellés, ha estrenat, d'una banda, un espectacle teatral-musical titulat *Arbres de pols*, inspirat en un poema homònim del *Llibre de meravelles*. I, de l'altra, el llibre *La veu d'un poble*, que és la primera biografia del poeta de Burjassot.

Jaume Marfany
Director de l'Escletxa

Pau Alabajos ha escrit una biografia diferent a les biografies a què podem estar acostumats. L'obra fusiona cròniques, anècdotes, relats i poemes que ens acompanyen per la vida del poeta de Burjassot. És, també, un recorregut per uns pobles i ciutats fonamentals en la vida d'Estellés. La figura central dels setze capítols en què està dividit el llibre és, evidentment, el poeta, però ens adonarem de la importància que prenen els espais físics en l'obra del poeta, *del fill del forner que feia versos*. Alhora, ens endinsarem en la vida artística i sociocultural del segle XX al País Valencià i visualitzarem la València de la dictadura i la post franquista.

Passegem de la mà d'Estellés

Burjassot

El primer poble que visitarem, com no podia ser d'altra manera, és Burjassot. La infantesa del poeta. El record del pare i de la mare. L'esclat de la guerra...

A Burjassot hi ha el forn de la família, espai cabdal en la història familiar. El poema *L'ofici*, de *Llibre de meravelles* ens relata la via al forn:

L'ofici

*Venies d'una llarga família de forners
i a tu t'agradaria ser forner, com els teus,
i entrar feixos de llenya, de pinassa, en el forn,
i fer el rent, en caure el dia, com el feien,
i a mitjanit anar al forn per a pastar,
creuar amb una ràpida ganiveta la pasta,
i escombrar lentament, prendre-li el foc al forn,
ficar el cap al forn, aquell infern de flames
que olia intensament als matins del Garbí,
pujar a l'alavor, aquell calor humit.
I deixar caure el pa, aquell pa cruixidor,
i alegre, a les paneres, i tripular el forn,
fer-li créixer el foc, o fer-li-lo minvar.*

Aprofundint / Estellés

A Burjassot, coneixerem un veí de la família, en Juli Llopis, que acabarà sent molt important per a Estellés que li dedica un espai en el seu *Mural del País Valencià*. *El Mural* és l'obra poètica més extensa de Vicent Andrés Estellés. Està formada per vint-i-set llibres, recollits en tres volums, i es publicà pòstumament el 1996. L'obra és un cant i un recorregut per la història, el paisatge, els pobles, la gent i la cultura del poble valencià.

Honorat Ros i Pardo, que va ser acadèmic de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua el descriu així: "El Mural del País Valencià és la crònica poètica dels moments cabdals del poble valencià, «el cant general del meu País», un cant que Estellés ha escrit assumint la veu del poble des del poble, des del seu major orgull: ser poble, ser un entre tants. En el Mural, la poesia d'Estellés és una crida al compromís cívic per un país: «No hem de fer el País: / l'hem de refer, com un antic mosaic, / tot restablint, una a una, les pedres»; i amb un objectiu permanent: «Recobrem / la nostra identitat», «vers un futur polític molt millor».

Els pobles que fan poble són els protagonistes: «Som els pobles, som el poble / i ens vindrà com fruit madur, / com el gran fruit

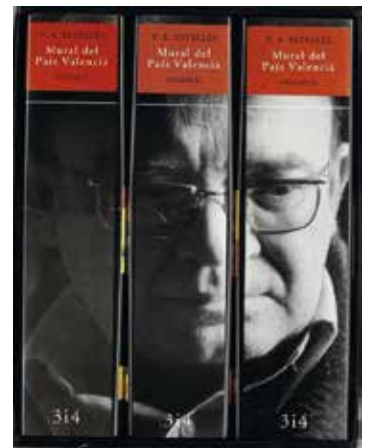
que abellim, / el dia més merescut!».
Són els pobles, el Poble, del Mural."

Llibre del dret a l'alegria

*mireu: el meu amic central es deia
Juli Llopis. Vivia al meu carrer,
tenia cinquanta anys d'amarga lluita
i jo en tenia dotze d'esperança,
ell em deixava els llibres que on llegia,
vaig conèixer, per ell, Verdaguer i Carner,
i no he trobat la forma d'agrair-li-ho.*

València

La capital del país és l'espai físic on transcorre una part fonamental de la vida del poeta. *Llibre de meravelles* va ser concebut a València i el poema *Cos mortal* és una llarguíssima enumeració de noms de carrers i places que giren totes al voltant d'una adreça: Gil i Morte, on hi havia el domicili d'Isabel Lorente, el far i guia, l'amor incombustible del poeta, la companya de tota la vida.

Tornem al *Mural del País Valencià*. El llarguíssim poema *Declaració de principis VIII* és un recorregut pels carrers de la capital de la mà de la seva estimada Isabel:

*jo arribava d'un poble, Burjassot, de carrers agranats i arruixats
que mai no es va refer de l'esperit de la guerra,
d'aquell regne dels morts, els de la guerra i la postguerra,
jo vaig eixir, amb pas incert,
ple de besades i de nafres, sense comprendre res ni enten-
dre res, i et vaig trobar a tu, oh esvelta filla de Gandia,
que acabaves d'eixir també, no de les coves del parpalló,*

*o de les meravelles,
sinó de les tristes coves de la guerra,
plena d'arraps secrets*

Carlet

El nostre passeig de la mà d'Estellés (i d'Alabajos) ens porta fins a Carlet, un poble de la Ribera Alta. A més d'uns versos dedicats a una jove estudiant de Polítiques i de Periodisme, que havia estat elegida Musa d'Humor de nom Rita Barberà, a Carlet va viure la censura (com tants intel·lectuals, escriptors, periodistes, cantants...). En una actuació conjunta amb Ovidi Montllor i Els pavesos, la Guardia Civil li surt al pas. Ho explica al poema *Em prohibeixen a Carlet* del *Mural del País Valencià*:

*Volien la traducció
d'allò que anava a recitar.
Duis un exemplar del Quijote.*

*miren, tot això, els vaig dir
I es quedaren tots astorats,
d'ací a deu anys potser que acabe
la traducció que em demanaven.
Es consultaren amb els ulls
i després no varen dubtar,
"Pase por esta vez", van dir,
i jo vaig llegir els poemes
del meu Llibre de Meravelles.*

De la Ribera Alta a la Costera. De Carlet a Xàtiva. El bombardeig de l'estació de ferrocarril de Xàtiva, el 12 de febrer de 1939. Un dels episodis més cruels de la Guerra Civil. Les bombes van caure en el moment que un comboi de soldats republicans tornava de permís del front. Les famílies dels soldats havien anat a rebre'ls a l'estació. Estellés escriu un dels seus poemes més coneguts *M'aclame a tu*. Per descriure aquells fets de guerra, salvatgisme i mort fa servir les més belles paraules d'amor i de tendresa.

*M'aclame a tu, mare de terra sola.
Arrape els teus genolls amb unghes brutes.
Invoque un nom o secreta consigna,
mare de pols, segrestada esperança*

També hi trobarem un fragment d'un text molt extens i de títol, també molt llarg *L'ofici permanent a memòria de Joan B. Peset, que fou afusellat a Paterna el 24 de maig de 1941*. El fragment es titula *Els afusellats*

Aprofundint / Estellés

Vila-real

Farem un salt molt gran en el nostre passeig (per raons d'espai més que res). Deixarem llocs vitals com Tarragona, Mallorca, Alcoi, Roma, Sueca, Londres, Gandia, el Perelló, Benimodo... i poemes claus, cabdals en l'obra i vida del poeta com *Postal*, un poemari inèdit trobat a l'Arxiu de Gandia, *Educadament*, *Misser Mascó*, *17*, *Sueca*, *Ací*, *Benimodo*...entre molts altres.

També ens hem anat saltant les cròniques, les anècdotes, els relats que anirem trobant en el nostre passeig per una part de la geografia valenciana. L'amistat amb Ovidi Montllor, amb Joan Fuster, amb Salvador Espriu a qui va dedicar *Coral romput*. La mort de la seva primera filla, Isabel, amb només tres anys d'edat...

Vila-real és el darrer capítol del llibre. Aquí trobem un poema a cavall entre la tragèdia i l'humor. Un poema que va incloure en el recull *El gran foc dels garbons*. Estellés era creient, però diuen que tenia alguns dubtes. El darrer vers del poema ens indica, amb ironia, la seva, encara que petita, malfiança:

*Em posareu entre les mans la creu
o aquell rosari humil, suat, gastat,
d'aquelles hores de tristesa i por,
i ja ninguna amenitat. Després*

*tancareu el taüt. No vull que em vegem.
A l'hora justa vull que a Burjassot,
a la parròquia on em batejaren,
toquen a mort. M'agradaria, encara,*

*que alguna dona del meu poble isqués
al carrer, inquirint: «Que qui s'ha mort?»
I que li donen una breu notícia:*

*«És el fill del forner, que feia versos.»
Més cultament encara: «El nét major
de Nadalet.» Poseu-me les ulleres.*

Pau Alabajos ens introdueix aquest poema amb aquestes paraules:

“El darrer vers, aquell estremidor *poseu-me les ulleres* té un punt d'irreverent, que denota així mateix un inequívoc instint de permanència; davant el que li depara la posteritat, ja siga la celestial vida eterna o el buit més absolut, el poeta s'aferra com un clau roent a les seues ulleres, que li permetran seguir observant l'entorn i sense les quals no seria capaç de llegir ni d'escriure: la vida, que se li esmuny entre els dits, és per a ell perdre la capacitat de fer allò que li dona sentit, en la línia del que va insinuar en un famós aforisme el seu amic Joan Fuster: *El morir deu ser deixar d'escriure*”.

La veu d'un poble. Un poeta que tenia el reconeixement de la gent, de la base cultural del país. Un poeta cabdal per al ressorgiment de la llengua valenciana. Perseguit, censurat, amenaçat per la dreta franquista. Avui, encara...

“El fill del forner, que feia versos”

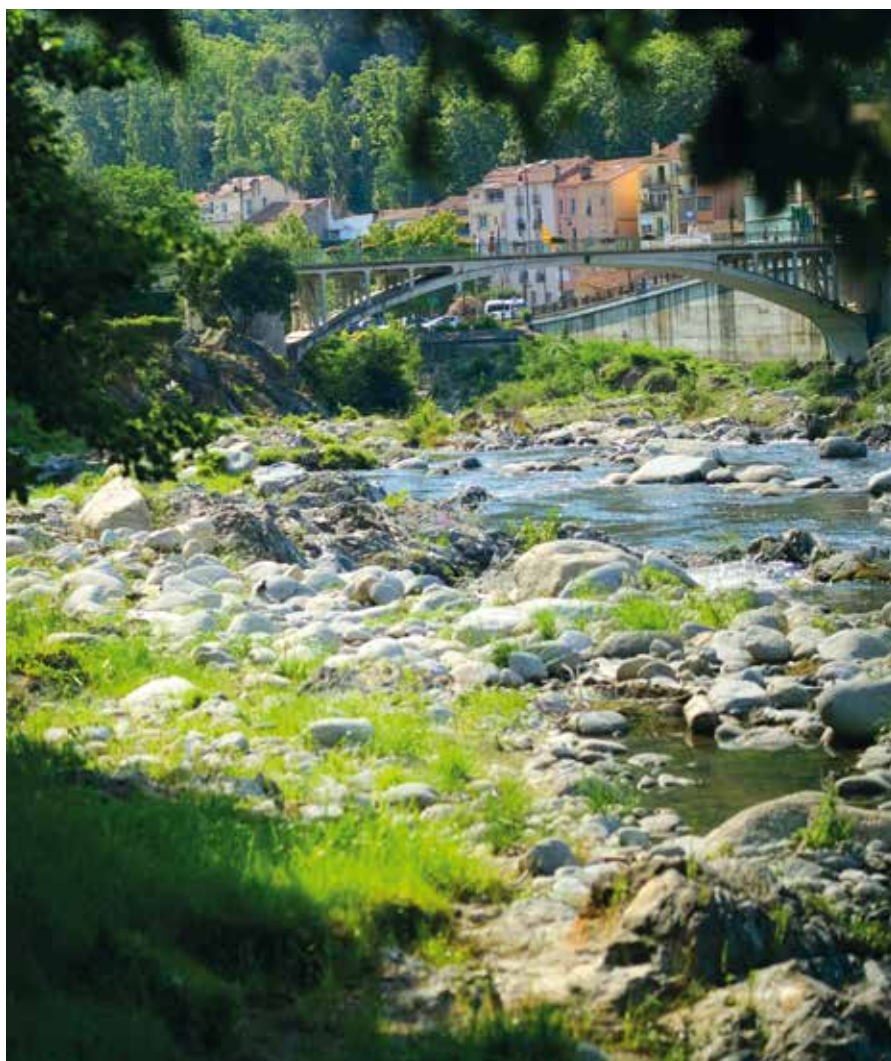

Fer país al Vallespir: política municipal més enllà de la lluita per la llengua

L'ús del català pels batlles de cinc pobles de la Catalunya Nord va revifar la consciència de la catalanitat i està obligant l'Estat francès a pronunciar-se. Més encara: ha donat visibilitat a la Catalunya francesa, gairebé desapercebuda al Principat. L'única dona d'entre aquests cinc batlles, Marie Costa, va mantenir la postura més ferma, reivindicant la naturalitat indefectible amb la qual li surt de parlar català. Més enllà d'haver desafiat l'Estat francès, la feina de la batlessa al Vallespir està canviant el rumb d'una vall amb una rica història. El projecte més destacat fins al moment és la renovació de l'Hospital Militar, una estructura termal colossal que porta quaranta anys en desús.

Prop de tres anys després de la seva primera entrada a l'Ajuntament dels Banys, la batlessa Marie Costa va desafiar l'Estat francès fent servir el català als plens municipals. Costa és representant del Consell per la República, i el seu compromís amb el país ha estat reconegut pel Col·legi d'Advocats de Catalunya el setembre de

2023. Un documental de TV3 sobre els batlles catalanistes de la Catalunya del Nord va donar visibilitat a la lluita per la llengua que aquests estan duent a terme. Amb l'anunci del trasllat d'en Carles Puigdemont al Vallespir, la vall queda definitivament inclosa en el mapa de l'independentisme català.

El riu Tec davant dels Banys (Hugues Argence)

Arreu del país

L'estat ruïnós de les teulades de l'Hospital Militar dels Banys, abandonat des de fa més de 40 anys (Hugues Argence)

L'acció dels batlles de la Catalunya del Nord i les seves conseqüències penals va obtenir alguna visibilitat al Principat, on la part francesa de Catalunya continua sent una realitat llunyana i poc tangible. El Vallespir és la vall nord-catalana més oberta cap al sud. Aquesta proximitat explica el vincle històric amb la part espanyola de Catalunya, i la raó de ser de l'aposta transfronterera de la batllessa Marie Costa. Aquests esforços es traslladen a la comuna dels Banys amb, entre altres accions, la restauració dels noms catalans dels carrers de Palaldà, classes de català per a la mainada a l'escola maternal i primària, i museus que expliquen la història de les valls catalanes en tres idiomes (català, francès i anglès).

A finals de 2023 es va aprovar la llicència d'obres de l'Hospital Militar, una estructura composta de tres edificis gegantins, situada en un parc arborat de sis hectàrees situat al centre dels Banys. El grup privat Temperance hi construirà un complex formatiu per a atletes d'alt nivell, on s'hi podrien matricular fins a 250 alumnes. Despertant de quaranta anys d'abandonament, el nou complex de l'Hospital Militar

podria contribuir així a rejuvenir la població de la vall. La rehabilitació no és fútil, ja que l'Hospital Militar ha estat estretament associat a l'auge del termalisme al llarg del segle XIX, que va ser l'època daurada dels Banys.

Els Banys, un poble al bell mig del Vallespir

Cap a finals del segle XIX, en l'època de major esplendor, el poble dels Banys era conegut com la "Perla dels Pirineus" perquè gaudeix d'un clima més suau que la resta d'establiments del departament. Un dels instigadors d'aquest renaixement, el general Castellane, va impulsar la construcció d'un Hospital Militar, que es va inaugurar l'any 1855 sota el regnat de Napoleó III. Les tres naus, que podien acollir 600 pacients, eren alimentades per un viaducte de 376 metres de llarg. Dos segles després del Tractat dels Pirineus (1659), Amélie-Les-Bains esdevenia una destinació de referència per a la classe benestant francesa.

La fama dels Banys com a destinació termal va influir sobre el model urbanístic

del poble, i en va acabar generant una dependència perillosa. El grup econòmic més significatiu de la vall actualment és la Chaîne Thermale du Soleil. La seva clientela es compon majoritàriament de gent gran que, gràcies a la seguretat social, poden fer estades termals de tres setmanes. Però a partir dels anys 90 la clientela de les cures termals s'ha anat reduint en paral·lel al progressiu desmantellament dels drets socials. La pandèmia de Covid-19 va rematar aquest model econòmic orientat al termalisme medicalitzat. I és justament l'any 2020 que la batllessa guanya les eleccions municipals.

Lluny de la visibilitat mediàtica, l'activitat política de la batllessa a escala local sembla haver canviat algunes dinàmiques que hi eren enquistades des de fa dècades. L'equip municipal s'ha esforçat per superar "l'esperit de campanar" i desplegar una política ambiciosa que englobi tot el Vallespir. En primer lloc, el nou ajuntament es va topiar amb un parc patrimonial i immobiliari en pèssim estat. N'és un exemple l'església de Sant Martí a Palaldà, d'un alt valor patrimonial. Ara s'han reno-

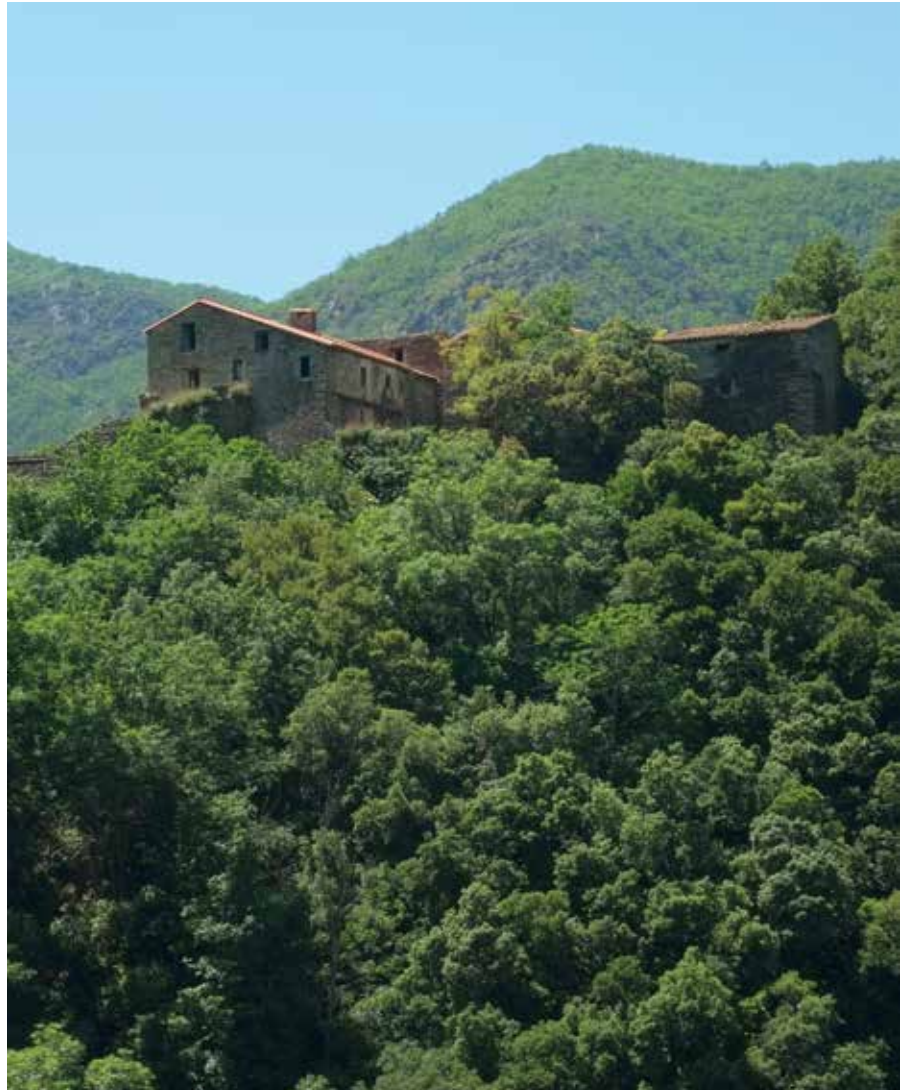
Arreu del país

vat esquerdes que amenaçaven el conjunt medieval i s'han renovat de dalt a baix els annexos, en els quals trobem actualment dues sales d'exposicions i un local apèndix del País d'Art i d'Història Transfronterer (PAHT).

Una frontera tenaç

Pel lector sud-català, el vincle amb el passat i la llengua són un fet innegable. Tanmateix, són moltes les traves que impedeixen que el mateix succeeixi a la Catalunya del Nord. Per molts factors: a la part alta de la vall del Tec, perquè hi predomina una població fragilitzada; al Vallespir, perquè la política de reforestació de l'Estat francès va condemnar la vall a l'estancament econòmic; al departament dels Pirineus Orientals, perquè les administracions no entenen ni donen suport a l'aposta catalanista de la batllessa; i perquè la capital del departament està en mans de l'extrema dreta.

Així doncs, com hem de pensar aquest territori: com una regió marginalitzada de França, o com una vall germana i veïna del bressol de Catalunya? Com un territori inhòspit i accidentat, o com una terra d'aigua en temps de sequera? Arribats a mig mandat, el mandat de Marie Costa es debat entre aquestes diferents interpretacions. No cap dubte que recuperar la història de la vall i el seu patrimoni és un primer pas per construir un territori acollidor i reconciliat amb la seva identitat. Lluny de la visibilitat mediàtica, l'equip municipal ha aconseguit posar en marxa diversos projectes de gran abast, que podrien activar l'economia d'una vall que no s'ha recuperat mai del gran aiguat de 1940.

Celebració de la victòria de Sam Laidlow a l'església de Sant Martí. Aquest jove habitant de la comuna va guanyar l'Ironman de 2023. (Galvão Debelle Rodrigues)

L'independentisme en l'obra de Salvat-Papasseit

Enguany es compliran cent anys de la mort del poeta Joan Salvat Papasseit. Salvat va morir molt jove, tenia només trenta anys. Va néixer el 1894 i des del 1901 va viure a l'Asilo Naval Español. Dels 12 als 23 anys va ser un home d'oficis diversos, des d'aprenent d'adroguer fins a vigilant nocturn al moll.

Cap al 1914 va ingressar a la "Juventud Socialista" i va començar a escriure a publicacions revolucionàries com *Los Miserables*, la *Justicia Social* i *Sabadell Federal*. En els primers temps, escriu en castellà, sota el pseudònim de Gorkiano. El 1918 escriu *Humo de fàbrica*, on ens trobarem amb un escriptor de llengua i bagatge cultural espanyol.

El seu primer poema català és *Columna vertebral: Sageta de foc* del 1917. Escriu i publica diversos textos programàtics *Sóc jo que parlo als joves* (1919), *Concepte de poeta* (1919) i el manifest *Contra els poetes amb minúscula*: primer manifest català futurista (1920).

La seva obra poètica la integren sis títols: *Poemes en ondes hertzianes* (1919), *L'irradiador del port i les gavines* (1921), continuador de l'anterior però on s'aprofundeixen les troballes del futurisme; *Les conspiracions* (1922), llibre que conté vuit poemes d'inspiració nacionalista escrits durant la seva estada al sanatori de La Fuenfría (Cercedilla), *La gesta dels estels. El poema de la rosa als llavis* (1923), poema unitari de tema amorós, i, finalment, *Óssa Menor: fi dels poemes d'avantguarda* (1925).

Aquells que coneixen poc el poeta i la seva obra, potser únicament a través dels poemes que va musicar Joan Manuel Serrat, el tindran com un poeta d'ideologia anar-

quista, amant d'una llibertat abstracta, enamorat de mena i, en paraules de Jordi Bilbeny, "embadalit pels pits i les cuixes de quatre senyorettes".

Quina va ser la ideologia política de Salvat-Papasseit? Va ser àcrata? Va tenir alguna mena d'ideologia política? El llibre de Jordi Bilbeny *L'independentisme de Salvat-Papasseit* ens ho deixa molt clar. Salvat era un anarquista convençut, però no s'ha explicat mai com la conseqüència d'aquesta creença el portà finalment a l'independentisme. Tota l'obra poètica de Salvat Papasseit des que abandona el pseudònim Gorkiano respira, en major o menor grau, la lluita d'amor al país i a la seva llibertat. A les *Conspiracions* i a *Missió per Catalunya*, però també a *Poemes en Ondes Hertzianes*, a *L'irradiador del port i les Gavines*, a *Les Gorges*, a *Cançó futura...*

Racó de pensament

Com hem comentat una mica més amunt, el Salvat més jove, el dels primers versos, el que podem trobar el 1918 a *Humo de fàbrica*, ens presenta un poeta que escriu en castellà i, culturalment, espanyol.

El primer Salvat s'identifica amb Espanya i pretén regenerar-la. Critica Espanya i els espanyols ("¡Juventud española! Otra generación imbecil fracasada, inútil a la siembra de la renovación". O bé que "hoy toda España es un cementerio moral". I encara: "Hay pueblos que sólo son una afrenta, que sólo son un pecado: España"). Però en totes aquestes flamarades anti-espanyoles només hi ha una ben intencionada postura de regeneracionisme espanyol.

De regeneracionisme socialista espanyol. El 1916, un Salvat de 22 anys creia que el socialisme encara podria fer ressuscitar les ànimes mortes dels espanyols. Així ho escriu al manifest "Hermanos oprimidos, salud", que publicarà la Juventud Socialista Barcelonesa: "Nosotros, socialistas, la juventud eterna en ardimiento, los que brotamos siempre al son de las protestas justicieras, venimos otra vez. Venimos contra la España vieja, que es tradicional tierra de opresión y queremos ser libres".

Aquests inicis, però, evolucionen ràpidament; primer, cap a un catalanisme cultural i, més endavant, cap a un independentisme declarat.

Llengua i identitat nacional són dos conceptes indestriables. El canvi definitiu en la ideologia salvatiana, com no podia ser d'altra manera, vindrà, doncs, de la mà del canvi d'idioma. A la revista *Un enemigo del poble* publica el manifest *Missió per Catalunya* en què en Salvat comença a utilitzar expressions com el "jou de Castella", "Espanya no existeix com entitat unida", "el ferro al cint no pesa; pesa l'esquella innoble que el manso porta al coll".

**"A Sant Martí del Canigó
la veu ressona que us esglaia.
Diu: Catalunya!
i la remor
sempre contesta: Esclava a Espanya."**

Racó de pensament

Una gran part de l'obra poètica d'en Salvat respira aquesta lluita d'amor al país i al seu alliberament nacional. Així, a *Poemes en Ondes Hertzianes* (1919) hi trobarem aquest senyal: "I encara un estel brilla/ i duc el tomahawk sota l'aixel·la"

A *L'irradiador del port i les Gavines* s'obre amb el poema *Canto a la lluita*. A les *Conspiracions*, una incitació a la lluita armada: "Prenem els estris de viure en combat.../ fendim les ones, tal guerrers d'abans".

El poema *Prometença* de 1922 "lluïtaria qui sap per quina ampla bandera/però millor que fos la de la meua terra/quatre barres de sang,/l'or del cor que volia".

Cançó futura, del 1922. *Guerra la guerra, fem-nos soldats: /Serà la terra pels catalans/ Gent de Castella, deixeu-nos pas!...Duem estrella i penó barrat!...Serà la terra pels catalans.*

Al poemari *Vibracions*, hi trobarem aquests versos amarats de la idea d'independència: *A aquella estrella nua tan a prop de la llunal*

li servo un gran amor/ car volia escapar-se i la vigilien molt.

Un dels seus darrers poemes, *Les gorges*:

A Sant Martí del Canigó/la veu ressona que us esglaià/ Diu: Catalunyali la remor/ sempre contesta: / esclava a Espanya/ Si prens coratge/ els ulls al cell/ i alces el braç/ gest de venjança- / la Sant Martí sents una veu/ i a cau d'orella. / també a França!

La relació de Salvat amb l'estel solitari de cinc puntes... El que lluí la revista "Renaixement" i que, en una fotografia de Daniel Cardona, Salvat té entre les mans. El mateix podríem dir de "L'intransigent" que incorporava també l'estel a la capçalera. Salvat va ser redactor de l'"Estat Català", que en tots els números publicats entre el 1922 i 1923 lluí l'estel de cinc puntes a la capçalera.

El mateix estel independentista el trobarem a la portada de *L'irradiador del Port i les Gavines* (1921), en el cul de llàntia de *Les Conspiracions* (1922) i a l'ex-libris del

llibre *Poema de la Rosa als Llavis* (1923). És l'estel independentista que ens dona una clau de lectura a *La Gesta dels Estels* (1922) i a *Óssa Menor* (1925). I és l'estel que impregnà tots els seus poemes d'una manera obsessiva.

Així, si bé és només a la "Divisa" que enceta *La Gesta dels Estels*, on l'estel té una irrevocable significació política i independentista ("l'estel d'un esguard/ i el d'una senyera"), a la resta de l'obra poètica cal fixar-s'hi bé i interpretar per acabar veient que és exactament el mateix. En el vers citat abans dels *Poemes en Ondes Hertzianes* hi ha aquest senyal: "I encara un estel brilla/ i duc el tomahawk sota l'aixel·la" sobretot perquè aquí la brillantor de l'estel va íntimament connectada amb l'actitud de lluitar. També és força evident la referència a l'estel a "Vibracions": "A aquella estrella nua tan a prop de la llunal/ li servo un gran amor/ car volia escapar-se i la vigilien molt", perquè s'intueix l'estel com a símbol d'una Catalunya que vol separar-se d'Espanya sota la vigilància extrema dels seus opressors.

i Bilbeny, Jordi L'independentisme de Salvat-Papasseit Editor Sirius Col·lecció Els nostres escriptors, 3

ii Bilbeny, Jordi L'independentisme segrestat d'En Joan Salvat-Papasseit <https://www.inh.cat/articles/L'independentisme-segrestat-d-En-Joan-Salvat-Papasseit>

Quaderns de conversa

La CAL ha tret a la llum pública quatre quaderns amb aquest nom. El 22 de febrer es van presentar al Palau Robert de Barcelona i va assistir-hi una bona representació de l'administració i les entitats. S'han pogut publicar gràcies a les aportacions de dos centenars de donants d'un micromecenatge i n'estem molt agraïts. Són una adaptació dels materials que fem servir al projecte Xerrem Junts. Són quatre quaderns destinats a gent que condueix grups de conversa amb joves o adults i es presenten en paper i en format digital. Els trobareu a l'editorial Fonoll (/).

La primera part del primer quadern, *Fonamentació i guiatge*, és per tenir-lo a casa, llegir-lo amb calma, pensar pausadament com la conversa és indispensable per aprendre llengües i com ens hi haurem de posar per fer-nos entendre de qui tot just comença, per donar una bona empenta a qui encara no s'hi llança o per estirar de la llengua qui parla a batzegades i vol xerrar a raig. La segona part és per llegir-ne fragments abans de cada sessió de conversa: hi ha suggeriments i consells per a cadascuna de les activitats proposades als altres quaderns.

Els altres tres volums es fan servir durant les sessions. S'assemblen més als llibres de cants d'uns cantaires que als llibres de text dels alumnes. Si els llibres de cants serveixen per cantar i només te'ls mires si no te'n recordes, els quaderns són a la vista dels xerraires per parlar, i si poden enraonar sense mirar-los, molt millor, ja que es tracta de xerrar i no d'estudiar. Són quaderns plens de petits motors que engeguen converses i fan d'apuntadors per quan calgui.

El segon volum, *Descobrim el català*, té molta imatge i serveix per a grups amb persones que tot just comencen a entendre català. Si hi ha text, és perquè el guia el digui en veu alta en algun moment, més que perquè l'interpretin els nous parlants. Hi domina la imatge, el joc, el petit vers per memoritzar... Cada pàgina ajuda a construir diàlegs molt simples i necessaris en la vida quotidiana. Es tracta de comunicar-nos en català, encara que sigui repetint paraules i frases de mil maneres i no acabi de ser ben bé una conversa estàndard. Se sap que el grup funciona quan hi sovintegen somriures i rialles de complicitat. *Descobrim el català* és un motor de comunicació.

El tercer volum, *Estrenem el català*, té per destinatària gent que ja ens entén prou, però no va més enllà de quatre paraules habituals; és gent a qui, per tenir més confiança, li convé parlar molt, però de qüestions sense gaire recorregut discursiu per no entrebancar-se. Aquí el guia ha de ser el primer a respondre les qüestions que surtin a conversa i convertir-se, així, en un model que els servirà de base lèxica i sintàctica. El quadern és ple de temes curts i de paraules relacionades amb contextos de la vida quotidiana. *Estrenem el català* és un bon motor de converses senzilles.

I el quart, *Millorem el català*, és una eina per xerrar força i sense límits de complexitat. Tant els grups de conversa com les parelles lingüístiques hi trobaran centenars de motius per parlar, amb reptes de tota mena. El quadern pot donar molta corda per xerrar, és un autèntic motor d'efusió catalana.

En tots els quaderns, de manera més simple o explícita, hi apareixen referències a Catalunya i als Països Catalans, i també s'hi promou la inclusió dels xerraires al capital social català.

La voluntat de l'edició és extensiva. Anem tots els grups que es mouen per fer créixer l'ús del català a fer-hi una ullada. Estem segurs que aquest rebost d'idees els pot fer servei de moltes maneres. Hi ha milers de llocs al país que poden acollir espais de col·loquialitat catalana. Són milers les persones que poden dedicar-hi unes hores per mantenir-los vius. Hi ha materials com aquests, especialment útils en mans de qui no cal que sigui mestre. Ja ens hi hem arromangat, uns i altres, però no tenim excusa si no posem força més fil a l'agulla.

Jordi Esteban

Director del projecte Xerrem Junts

El projecte “Xerrem Junts”, una peça clau per enfortir el català

Dijous 22 de febrer va ser un dia especial per a la CAL, i encara més per al projecte *Xerrem Junts* i el seu director, en Jordi Esteban. Es va presentar al Palau Robert la col·lecció de manuals *Xerrem. Quaderns de conversa*, publicats a través de l'Editorial Fonoll. Es tracta del resultat de més de 17 anys d'experiència d'aquest projecte destinat a la creació d'espais de col·loquialitat en llengua catalana.

Meritxell Bayarri

En una sala plena a vessar, amb l'assistència d'un centenar de persones, es va parlar sobre llengua i cohesió social, però també sobre humanisme, didàctica i interculturalitat. La presentació es va fer en el marc d'una **taula rodona** en la qual es van posar en relleu temes com la importància de dirigir-se en català als altres o fer servir el català com a eina d'integració.

La primera intervenció de la tarda va ser la de la filòloga i sociolingüista Marina Massaguer, qui va remarcar que amb els cursos de català, amb la formació reglada, no n'hi havia prou a l'hora de promoure l'ús social de la llengua. “Hi ha persones que aprenen català, però quan altres els detecten un accent que no acaba de ser local, els parlen en castellà. Llavors què passa, no serveix de res esdevenir catalanoparlant si la resta de catalanoparlants no et reconeixen com a tal”, va afirmar.

Massaguer va posar diferents exemples de la seva recerca sociolingüística sobre no catalanoparlants i va constatar que si bé hi ha persones que saben català, però no el volen parlar per raons ideològiques o per inseguretat, n'hi ha d'altres que voldrien parlar-lo, però no poden “per la senzillera raó que no tenen gent catalanoparlant al voltant amb qui fer-ho”.

Com a mesura per revertir aquesta situació, va posar com a exemple el projecte *Xerrem Junts* de la CAL. El va descriure com un “espai segur” de legitimació i empoderament de nous parlants de català, que “facilita l'accés a la llengua i, encara més important, facilita aquests vincles amb catalanoparlants”.

Precisament, la importància a l'hora d'establir vincles va ser una de les idees clau de la ponència de Massaguer. Fent referència

a la immigració que va arribar a Catalunya al llarg del segle XX i a aquelles famílies en què els fills, i sobretot els nets, sí que parlen català, va dir: “Són casos de persones en què els seus avis, que havien immigrat, van començar a establir vincles amb catalanoparlants”. I és que tal com assenyala aquesta filòloga, quan una persona comença a identificar-se amb una llengua o societat, no és que ho faci amb majúscules ja des d'un bon principi, sinó que amb el primer que s'identifica és amb persones concretes amb qui estableix un vincle afectiu d'una certa profunditat.

En la taula rodona de dijous 22 de febrer, es van posar sobre la taula altres idees, com les del filòleg i divulgador lingüístic Enric Gomà, qui es va mostrar optimista pel que fa al català. “Jo crec que un dels problemes de la nostra llengua és la desesperació, i jo em resisteixo a estar desesperat”, va declarar. Si bé Gomà va reconèixer que el català està en una situació complexa i delicada, no està d'acord amb aquells qui diuen que està desapareixent a marxes forçades.

Segons el seu parer, en l'actualitat hi ha tres problemes clau als quals s'ha de fer front per revertir la tendència negativa pel que fa a l'ús de la llengua. El primer d'ells és la immigració, que considera un repte, ja que si bé una part dels immigrants s'ha incorporat al català, n'hi ha una altra que no perquè “s'ha mantingut en una mena de gueto lingüístic”. “El que hem de defensar és que no hi ha integració a Catalunya sense el català”, va afirmar.

Un segon problema és la globalització. “Ens va en contra i alhora en alguns aspectes ens va a favor”, va assenyalar. Per a aquest filòleg la globalització, lingüísticament i culturalment, proposa productes massius i, per tant, “el que no podem és

atalà a la societat

quedar-nos-hi al marge”. Un exemple és el doblatge al català que es va fer de la pel·lícula *Barbie*, el qual va considerar un encert.

Ja per acabar, el tercer problema a afrontar segons Gomà és l'Estat, “i contra això és molt difícil lluitar-hi”, va dir tot recordant que és “terreny dels polítics” arribar a negociar bones lleis, bones condicions i bons reglaments.

Si bé durant la presentació dels manuals *Xerrem. Quaderns de conversa* es va parlar sobre els reptes del català en la societat actual, també es va subratllar la importància de treballar de forma conjunta. Tant el filòleg Enric Gomà com el secretari de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, Francesc Xavier Vila, van recordar la possibilitat que té la ciutadania d'associar-se a entitats com la CAL per a “fer-nos més forts”.

Més concretament, Vila va dir que si bé l'administració havia fet molt per la llengua, amb aquest esforç “no n'hi ha prou”, ja que cal la implicació de la resta d'actors de la societat. “La llengua no només s'ha d'aprendre al Consorci per a la Normalització Lingüística”, va assenyalar, i va posar com a exemple els llocs de feina, on també es podria estendre el català amb la implicació de les empreses.

“Necessitem finalment que la societat civil s'enforteixi”, va afegir, fent referència a l'ensenyament no formal de la llengua que es fa, per exemple, a través dels grups de conversa del *Xerrem Junts* i que considera “imprescindibles”.

Tal com va assenyalar Jordi Esteban, impulsor d'aquests espais de col·loquialitat en llengua catalana, al principi de la celebra-

ció, l'acte de presentació de la col·lecció de manuals *Xerrem. Quaderns de conversa* “va més enllà de presentar uns llibres”.

Es tracta d'un esdeveniment que va permetre identificar els valors transversals

d'aquest projecte, així com els reptes que té el català en l'actualitat. Tot plegat, amb la finalitat de continuar estenent l'ús social de la llengua catalana amb iniciatives com aquesta per tal de garantir-li un bon futur.

Xerrem Amèrica.

Una iniciativa consistent i òrfen

Als països americans de parla castellana o portuguesa hi ha al voltant de 100.000 persones catalanes, segons les dades de l'IDES-CAT. Hi ha prop de 50 casals catalans al mateix territori i una plataforma global on es poden connectar: Casals en Xarxa (<https://casalsenxarxa.cat/index.php/ca>). Hi ha, d'aquests llocs, aprenents de català en línia. Durant l'any 2023 s'ha fet docència catalana en sis universitats dels mateixos països. Se'n desprèn, de tot això, que hi ha molta gent, de Mèxic a l'Argentina, interessada pel català. Interessada i, alhora, dispersa localment: no li és fàcil a algú que vol comunicar-se en català trobar un interlocutor a la seva ciutat.

Al llarg del 2023, la iniciativa i el compromís de tres persones —Rodrigo, Helena i Sergi— havien fet possible connectar durant més de trenta sessions d'una hora i mitja una vintena llarga de persones americanes que volien descobrir, estrenar, millorar o polir el català. Van connectar amb la CAL i van aplicar la metodologia del Xerrem Junts, de grups de conversa graduats per perfil lingüístic, en el format digital que l'entitat, com tantes d'altres, va crear arran de la pandèmia. Es van formar i van engegar, sense cap més suport, una campanya de difusió per casals i universitats que va donar un bon resultat, com es pot observar al vídeo de l'acte conjunt del final del període <https://www.youtube.com/watch?v=kBpBjVOIqjo>

L'experiència va donar lloc a un informe complet de l'experiència pilot. Els motius exposats per assistir als grups havien estat ben diversos, rellevants i convincents per fer d'una experiència pilot un programa estable:

Necessitat d'entorn social d'ús de la llengua apresada o de la llengua que s'aprèn. Necessitat d'aprenentatge inicial per a persones pròximes a viure als Països Catalans. Necessitat de complement a l'estudi de català (universitats, cursos dels casals, cursos en línia). Necessitat de manteniment de la llengua en famílies catalanes. Necessitat d'enriquiment de professionals en contacte amb el català. Necessitat d'interrelació amb persones interessades culturalment per Catalunya. Necessitat d'enfortiment de persones que volen revertir la situació de llengües minoritzades a Amèrica. Etc.

Es veia molt convenient donar a la iniciativa un caràcter més sòlid, com seria el finançament d'una dedicació tècnica a la difusió, comunicació amb promotors, inscripció, seguiment metodològic, etc. Una dedicació encaminada al creixement progressiu fins a constituir una oferta més global de comunicació en català per als perfils esmentats. Es va presentar un informe complet a la Direcció General de Catalunya Exterior i se'n va encaminar cap a la sol·licitud de subvencions, que cobriren un percentatge del pressupost general que la CAL no pot assumir en aquests moments, atesa la urgència en l'atenció a les necessitats internes de Catalunya pel que fa a l'extensió de l'ús del català i la limitació de recursos actuals per afrontar-la.

S'ha començat el període gener-novembre 2024 amb els mateixos voluntaris. Ha crescut la demanda. Ja són quatre, els grups. S'hi han interessat les delegacions territorials del govern català, que van assistir a l'acte d'inici.

Jordi Esteban

Director del projecte Xerrem Junts
i assessor de l'equip Xerrem Amèrica

a de suport públic

“ Hi ha molta gent, de Mèxic a l'Argentina, interessada pel català. Interessada i, alhora, dispersa localment, però no li és fàcil a algú que vol comunicar-se en català trobar un interlocutor a la seva ciutat ”

Urgeix l'assumpció pública d'una proposta que és resposta clara, eficient i econòmica a una necessitat: mantenir i fer créixer pel que fa a l'oralitat no formal, el coneixement i l'ús de la llengua catalana entre la població disseminada pel món amb interès per Catalunya i pel català. Demano ferventment des d'aquí a la Conselleria d'Acció Exterior, a l'Ins-

titut Ramon Llull i al Consorci per a la Normalització Lingüística una atenció especial a aquesta iniciativa que complementa l'acció dinamitzadora i formativa que duen a terme en terres americanes. Tot això, abans que l'esforç personal de les persones voluntàries superi la seva capacitat de continuar.

III Premis Magalí de poesia a

El Premi Magalí de poesia està organitzat per Òmnium Cultural i CAL les Corts

El diumenge 24 de març, ens vam trobar als Jardins de Magalí una cinquantena de persones per al lliurament dels premis de poesia.

El Premi de Poesia Magalí donava així per finalitzada la 3a. edició d'aquest guardó. El premi està organitzat per Òmnium les Corts i la Comissió de Llengua de les Corts (Nucli de la CAL a les Corts).

El tema d'aquest any va ser "**Botigues, botiguetes i botigasses**". Es van presentar 16 poemes i el jurat, format per la Comissió de Llengua i la guanyadora del primer premi de l'any passat Helena Soler, en va seleccionar 10 en primer lloc i, en una segona ronda, van quedar els cinc finalistes.

L'acte va començar amb la benvinguda de Marc Magrinyà, president d'Òmnium Cultural de les Corts i membre de la Comissió de Llengua. La Cristina Company presentà els premis, el jurat i les pintures que adornaven l'escenari, realitzades per Irene Sanz. Seguidament, es va començar amb l'actuació musical de l'Ambaixada de les Arts d'Ucraïna, i la lectura del

poema "M'he estimat molt la terra", de Vicent Andrés Estellés en commemoració del centenari del seu naixement, poema triat per la Institució de les Lletres Catalanes per al Dia Mundial de la poesia d'enguany.

La Irene Sanz ens va explicar el motiu i la inspiració que li va fer pintar les làmines realitzades per a l'acte i a continuació van pujar a l'escenari els cinc finalistes per llegir els seus poemes, després d'una peça musical, i es procedí al lliurament dels premis:

El tercer premi per a Montse Cercós Farreny (Espill) pel seu poema *Despertant emocions*. Lliurà el premi d'un lot de llibres, Neus Otero.

El segon premi per a Mònica Carnicero López (Irene Yuste) pel seu poema *Botigues*. Lliurà el premi de 100 euros, Imma Soldevila.

El primer premi per a Marta Llobet Sala (Guspira) pel seu poema *Botigueta de ma vida*. Lliurà el premi de 150 euros, Blanca Serra.

Cristina Company

Les Corts

Als cinc finalistes se'ls va lliurar un diploma de participació.

Els altres dos seleccionats van ser:

Raül Benítez Casañas (El mussol faristol) amb el poema *Botigues, botiguetes, botigasses*.

Andreu Martí i Cortada (Júlia Guillem) amb el poema *Contalla d'un botiguer*.

La Teresa Creus, en nom de la Comissió de Llengua de les Corts i d'Òmnium les Corts, va agrair la participació i la implicació de la gent del barri i també de fora del districte. I va parlar de la importància de treballar per la cultura del nostre país.

Es van fer fotos als finalistes amb la Comissió. En Marc Magrinà va agrair la participació de tothom i es va tancar l'acte amb un miniconcert de l'Ambaixada de les Arts d'Ucraïna.

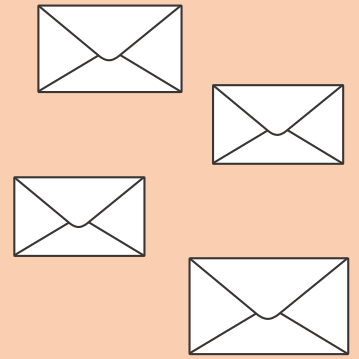
Ens tornem a trobar per a la 4a. edició!

12M 2024

Eleccions al Parlament de Catalunya

JORNADA ELECTORAL

Horari

Els col·legis electorals obriran a les **9 del matí** i tancaran a les **8 del vespre**.

Documents

Per votar has de portar l'original del teu **DNI, passaport o carnet de conduir**.

Consulta

Per saber on has de votar, consulta la **targeta censal**, truca al **900 343 232** o entra a **ine.es**.